

Grønlandsisen smelter mens debatten om årsaker til klimaendringene fremdeles raser i Norge. Et særnorsk fenomen, sier profilerte klimaforskere.

Å kaste stein i drivhus

Det er ikke mange land hvor det fortsatt raser en offentlig debatt om hvorvidt klimaendringene er menneskeskapte. Men Norge er et av dem.

■ TEKST: EIVIND SENNSET

■ FOTO: HÅKON MOSVOLD LARSEN / SCANPIX

Etter at FN's klimapanel (IPCC) la frem nye rapporter som med sterkere ordelag enn noensinne koblet klimaendringene til menneskets egne gjerninger, ble norske medier fylt av klimastoff. Samtlige politiske partier inntok den holdning at vi hadde oss

selv å skyldte, unntatt ett. Fremskrittspartiet sto fortsatt på sidelinjen.

Tore Furevik, professor i oseanografi ved Geofysisk Institutt på Universitetet i Bergen, mener dette er et særnorsk fenomen:

– Denne ballen er lagt død i alle andre land det er naturlig å sammenligne oss med. I både det amerikanske republikanske partiet og i Anders Fogh-Rasmussens konservative parti i Danmark som begge er kjent for sin skeptiske innstilling til klimaendringene, har vinden snudd.

Et vanskelig tema

Frp henter bensin til bålet fra en klimadebatt som i Norge er satt veldig på spissen.

– Egentlig finnes det to klimadebatter. Den ene handler om årsak, den andre om tiltak. Den siste debatten har jeg ikke sett noe til – og den første har vært ganske

besynderlig her til lands, sier Sigbjørn Grønås, professor i meteorologi ved Geofysisk Institutt.

Debatten tilspisset seg sist vår. Fremskrittspartiets egne klimakonferanser over fire helger var en vesentlig pådriver. Hovedattraksjonen var svensken Fred Goldberg, som aldri har publisert vitenskapelig materiale om klimaforskning. Mens Helge Drange ved Universitetet i Bergen ble buet ut av tilhørerne på Frp's klimakonferanse i Grieghallen, fikk Goldberg, som for øvrig har doktorgrad i sveiseteknologi, trampeklapp.

I ukene som fulgte haglet skjellsordene på avisenes debattsider. De norske mediene viet stor spalteplass til både klimaspørsmålet og debatten om debatten. Etablerte klimaforskere hevdet at ekstreme synspunkter fra folk som ikke hadde faglig forankring innen feltet, ikke kunne tillegges

Tore Furevik. Foto: Lars Holger Ursin

samme vekt som konklusjonene til FN's klimapanel. Andre spurte seg om det virkelig var påkrevd med 100 prosent sikkerhet om at klimaendringene er menneskeskapte for å akseptere at det hastet med å treffe forebyggende tiltak. Både Aftenposten og Dagsavisen konkluderte til slutt med at debatten var avsluttet. Og skeptikerne klaget over at de ikke fikk komme til orde.

– Uforsvarlig

– Det er mye som kan og bør diskuteres, som forebyggende tiltak og håndtering av fremtidige konsekvenser, men når man fortsatt diskuterer hvorvidt endringene er menneskeskapte, da tar man mannen og ikke ballen. Faren er at denne diskusjonen drøyer så lenge at vi ikke får iverksatt forebyggende tiltak i tide. Norge har i utgangspunktet noen av verdens beste forutsetninger hva angår slike tiltak, men nå kan vi i verste fall risikere å bli satt helt på sidelinjen, sier Tore Furevik.

– Debatten om hvorvidt klimaendringene skyldes menneskelig aktivitet eller ikke har gått over hele verden, men den har vært ganske pussig i Norge, sier Kim Holmén, den svenske forskningsdirektøren ved Norsk polarinstitutt.

– Det ligger i vitenskapens vesen at det vil være uenighet om ulike hypoteser, men det er merkelig at politikere skal ha vetorett over seriøse forskere. Å stå på sidelinjen og påstå at vi tar feil samtidig som de lar være å komme med konstruktive forslag til motvirkende tiltak, er både uhørt og uforsvarlig, sier Holmén.

Han får støtte av Erland Källén, Professor i dynamisk meteorologi ved Stockholms universitet:

– Det finnes ikke vitenskapelig grunnlag for å hevde at klimaendringene ikke er menneskeskapte. Når et politisk parti bruker halmstrå som vage motargumenter slik som Fremskrittspartiet gjør i Norge gjør, da anvender de vitenskapen på et feilaktig vis, sier Källén.

– Stemmesanking

– Vi prøver ikke å sabotere en viktig debatt. Vi prøver å stikke fingeren i jorda, sier Ketil Solvik-Olsen, miljøpolitisk talsmann i Frp:

«FAREN ER AT DENNE DISKUSJONEN DRØYER SÅ LENGE AT VI IKKE FÅR IVERKSATT FOREBYGGENDE TILTAK I TIDE.»

Professor Tore Furevik

– Det fremstilles ofte som om Frp benekter hele problemstillingen. Media polariserer debatten. De beste forskerne kommer ikke til orde i den sirkusaktige diskusjonen. Det vi sier er at vi må slippe til de forskerne med alternative synspunkt som ikke har fått komme til orde, og at man må jobbe for å tette kunnskapshullene i klimapanelets rapporter. Kanskje viser det seg at utsiktene er enda dystre, og da må vi i tilfelle haste på med tiltak i et langt større tempo enn i dag. Men kanskje viser deg seg at utfordringene ikke er så store som klimapanelet vil ha det til – og da må vi prioritere pengebruken annerledes, sier Solvik-Olsen.

Professor i sammenlignende politikk, Frank Aarebrot, mener Frp sin politikk er ren populisme:

– Dette handler ikke om ideologi, men om stemmemaksimering. Mens noen har akseptert at de må endre sine vaner for å forebygge klimaendringene, er det fortsatt en rekke mennesker som simpelt hen ikke vil tro på meldingene fra FN's klimapanel, sier Aarebrot.

Dommedagsprofetier?

Frp henviser til en saklig uenighet forskerne imellom. I en redaksjonell undersøkelse utført av Naturvernforbundets publikasjon

Miljøjournalen, ble klimaforskere tilknyttet Cicero senter for klimaforskning, Bjerknes senter for klimaforskning, Meteorologisk institutt, Norsk Polarinstitutt, Universitets-senteret på Svalbard, Havforskningsinstituttet, Norsk institutt for luftforskning og Fridtjof Nansens Institutt spurt om deres mening.

Av de 74 forskerne som svarte på undersøkelsen, stilte godt over 90 prosent seg bak IPCCs hovedkonklusjoner.

– Det finnes ikke mange klimaskeptikere, men de gjør mye av seg, sier Sigbjørn Grønås.

– Det er en liten menighet som holder tett sammen og som får mange av sine impulser fra amerikanske institusjoner som har som formål å så tvil om IPCC. Mange av disse er flinke forskere, men perifere til klimaspørsmålet.

I den bergenske debatten er det to skeptikere som har markert seg. Einar Sletten og Olav Kvalheim er begge professorer ved kjemisk institutt. Ingen av dem har publisert vitenskapelig artikler om klima, men har i en serie debattinnlegg stilt seg sterkt tvilende til konklusjonene til klimapanelet. Vi spurte Kvalheim om hva som var hans motivasjon for å engasjere seg så sterkt i en slik opphetet debatt:

– Vi er i ferd med å sette i gang altfor drastiske tiltak på det jeg mener er et altfor tvilsomt faktagrunnlag. Kutt i bruken av fossilt brennstoff vil få enorme konsekvenser for både økonomisk og sosial utvikling. De aller fleste politiske partiene har latt seg kjøre i et villspor preget av dommedagsprofetier, sier Kvalheim.

– Klimaforskning består av en rekke disipliner, fra meteorologi og oceanografi til fysikk, kjemi og biologi. Det finnes ikke den forsker som har førstehåndskunnskap om alle disse fagfeltene. Dermed blir klimapanelets konklusjonsbaserte syntesemetode den eneste fornuftige måten å angripe problemet på. De som faktisk deltar i klimapanelet ser umiddelbart at dette ikke er et konspiratorisk, politisk prosjekt fra venstrefløyen for å øke skatter og avgifter, sier Tore Furevik. ■